

ŞİDDET İÇERİKLİ DİZİLERİN POPÜLERİTE SEBEPLERİ

Nur Emine KOÇ
İstanbul Aydın University
nurkoc@aydin.edu.tr
<http://orcid.org/0000-0002-3477-8019>

ÖZ

Şiddet unsurunun ekranlarda kullanımı yalnızca günümüzde değil, televizyon tarihinden beri var olan ve süre gelen medyatik bir özellik niteliğindedir. İnsanlar farklı kültür ve eğitim seviyelerinde de olsalar şiddet, aslında aşırılık içeren her şey, televizyonda izleyicinin dikkatini çekmiştir. Televizyonda yayınlanan dizilerin birçoğunda şiddet unsuru, gerek izleyicinin tepkisini ve beğenisi çekmek, gerekse diğer ülkelere o dizileri daha kolay satmak için kullanılmaktadır. Bu çalışmada şiddet öğesinin televizyon izleyicilerini hangi yönlerden etkilediği, şiddetin özellikle yabancı dizilerde kullanım sebepleri araştırılacaktır. Araştırmada, George Gerbner'in "Kültürel Göstergeler Projesi"nin "Mesaj Sistem ve Çözümleri" bileşenlerinden ve "Mutlu Şiddet Kuramı"ndan faydalanılacaktır. "Mesaj Sistem Çözümü", *Dexter* 5. Sezon (2010), *Spartacus Blood and Sand* 1. Sezon (2010) ve *The Walking Dead* 1. Sezon (2011) bölümleri üzerine gerçekleştirilecektir. Bu diziler, hem şiddet içerik dozajları açısından, hem de tüm dünyada izlenme oranı olarak yüksek olan dizilerdir. Dizilerin sadece bir sezonlarının alınmasının sebebi, araştırmada kuram ve modelinden yararlanan George Gerbner'in de kısıtlı tercihlerde bulunmasıdır. CNBC- e ve TNT, yabancı diziler veren kanallar arasında en çok izlenen televizyon kanalları ve aynı kanalların resmi internet siteleri, popüler ve sık kullanılan yabancı dizi izleme siteleri olduklarından seçilmişlerdir. Bu çalışmada öncelikle literatür araştırması, mesaj sistem çözümü ve kalitatif/ nitel veri toplama yöntemi kullanılacaktır. (Fokus Çalışma Grubu). Araştırma evresinde şiddet unsurunun kullanıldığı yabancı dizilerin, izleyiciyi etkileyip etkilemediği ve bunun izleyiciye nasıl yansıdığı üzerine çalışılmıştır. Bu amaçla da Amerikan menşeli yabancı dizilerden şiddet içerikli örnekler seçilip, şiddetin dizilerde nasıl kullanıldığı incelenmek ve izleyiciye etkileri saptanmak için örneklem oluşturulan orta statüdeki sosyo- kültürel özellikteki izleyiciler ile odak grup görüşmeler yapılmıştır. Televizyonun izleyicilerin dünya algılamaları ve sosyal gerçeklik kavramlaştırmaları üzerindeki rolü şiddet özelinde ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Televizyon, Amerikan Menşeli Yabancı Diziler, Gençlik, Mutlu Şiddet

THE REASONS FOR THE VIOLENCE POPULARITY IN TV SERIALS

ABSTRACT

The factors of violence, used on TV, have characteristic of a mediatic feature not only in our days but also throughout history of television. Although people are in the various educational and cultural level, violence, actually everything contains extremism, attracts the attention of audiences. Factors of the violence, featured in lot of TV serials are used either for getting reaction and drawing interest of audience or for selling these TV serials to other countries easily. In this study, factors of the violence is being researched. in what aspects influence the audience and the reasons why violence is especially used in American TV serials In this research, George Gerbner's "Cultural Indicators Project", "Method and Analyses of Message" components and "Happy Violence Theory" are analysed. "Analysis of Message System" is practised via *Dexter* 5. Season (2010), *Spartacus Blood and Sand* 1. Season (2010) and *The Walking Dead* 1. Season (2011). These TV serials have highest ratings in the world from the point of violence dosage. The reason why these TV serials' only one seasons are analysed is because George Gerbner also used limited suggestions for his resaerch on his theory and modal. CNBC- e and TNT are chosen to be the channel examples due to the fact that these channels are broadcasting American serials; furthermore, these channels are popular and frequently watched ones and their web sites are used by a lot of foreign audiences. In this work, primarily literature research, message system analysis, qualitative data collection method are used (Focus Group). During the research, factors of violence in American serials were studied whether affective on audience or not

and how they have influenced audiences.. Throught the research, the effectiveness of the audiences by these serials is examined. For this reason, American oriented serial films are chosen as examples so as to analyse how violence is used and how much it effects the real lives of the audiences. The focus group interviews are done according to these standarts by the middle class socio- cultural audiences. In this survey, Role of Television on audience's world perception and conceptualisation of social reality is put forward in the context of violence.

Keywords: *Violence, Television, American Origin Foreign Series, Youth, Happy Violence*

GİRİŞ

Sosyalleşme, insanın hayatı boyunca devam eden bir öğrenme süreci olup doğduğu andan itibaren insan, bu sürecin içinde yer alır ve her toplum kendi kültürünü yeni nesillere sosyal bir miras olarak aktarmak ister. Gerbner'e göre kültür medya yoluyla da öğrenilir, şekillenir ve yeni nesillere aktarılır. Ancak bu süreçte insan sadece kendi toplumunun kültürel değerlerini öğrenmez, aynı zamanda televizyon yoluyla aktarılan diğer toplumların kültürünün de etkisi altında kalır (Gerbner, 2000:125). İzleyici için bu durum kaçınılmazdır. İnsanın çocukluk evresi, sosyalleşme sürecinin en önemli aşamasını oluştursa da aile, okul, çevre ve medya yoluyla öğrenilen bu yeni kültür, gençlik çağlarında da evresini tamamlamaya devam eder. Günümüzde kitle iletişim araçları sosyalleşme işlevini yerine getiren en önemli unsurlardan biri olup küresel aktörlerin üretip pazarladığı popüler kültürü ve bu kültürün ürünlerini pazarlayan birer araç haline geldiği görülmektedir (Gerbner, 2000:128).

İzleyiciyi bu popüler kültür filminin birer seyircisi olarak gördüğümüzde, günümüzde kullanılan şiddet, cinsellik, vahşet, duygu sömürsü içeren filmler ve diziler, izleyiciyi, sosyalleşme ve kendini gerçekleştirme öğeleri bakımından bilinçli bir şekilde ya da bilinçaltında derinden etkilemektedir (Önür, 1999:149) . Çünkü televizyon izlemenin bir yaşam biçimi haline geldiği günümüzde, tercih edilen kanal veya programların, çocukların ve gençlerin sosyalleşme süreci üzerinde hem olumlu hem olumsuz etkileri olduğu bir gerçektir.

Freud'un düşüncelerinin ışığında film ve dizi yapımcıları, şiddet ve cinsellik içeren unsurların dizilerde ve filmlerde kullanımını tercih ederek yüksek izleyici kitlelerine ulaşmışlardır. Çünkü bu tip unsurlar insanın doğasında bulunan inkâr edemeyeceği kadar insanlığa ait, bastırmaya çalıştığımız "id"¹ lerimizdir. (Sigmund, 2010:201).

Bu çalışmanın amacı, izleyicilerin, özellikle genç kitlenin merakla takip ettiği, şiddet içeren Amerikan menşeli yabancı dizi filmleri araştırmak ve izleyici etkilerini öğrenmek üzere bir odak grup çalışması yaparak sonuçları değerlendirmektir. Son yıllarda ülkemizde birçok televizyon kanalında ve internette farklı isim ve formatta yayınlanan bu tür programların ilgi ile izlendiği bilinmektedir. Bu nedenle, söz konusu yayınlarla aktarılan şiddet unsurunun 18-23 yaş arasındaki gençler üzerindeki etkileri ve bu tarz dizilerin seyredilme nedenleri üzerine çalışma yapılacaktır. Bu bakımdan odak grup çalışması yapıp problemin analiz edilmesi ve belli sonuçlara ulaşılması gerekmektedir. Bu çalışmada, 18-23 yaş aralığındaki on İstanbul Aydın Üniversitesi öğrencisi katılımcı olarak seçilmiştir. Söz konusu yayınların özellikle üniversite gençliği üzerindeki olumsuz etkisini tespit etmek ve bu konuda alınması gereken tedbirler ile ilgili öngörülerde bulunmak hedeflenmiştir. Araştırmanın bulguları, seçilen örneklem ve araştırma alanı ile sınırlıdır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı şiddet, vahşet ve Gerbner'in "Mutlu Şiddet Kuramı"² nın günümüzde Amerikan menşeli yabancı dizilerde nasıl sunulduğu, bu sunumun neye hizmet ettiği ve şiddetin kullanım sebeplerinin izleyiciyi etkileyip etkilemediği araştırılmak istenmektedir.

Araştırmanın Problemi

Günümüzde birçok Amerika menşeli yabancı dizi, şiddet içeriği yüksek sahneler içermektedir. Sunulan şiddetin dozajı, izleyicilerde uyandırdığı merak ve isteğe göre gün geçtikçe de artmaktadır.

¹ Hayvani dürtülerimiz: yemeği, içmeyi, cinselliği ve şiddeti içerir.

Özellikle milenyum çağı olarak adlandırdığımız 2000’li yılların başlarından 2017 yılına kadar gelen sürede daha çok Amerikan menşeli yabancı dizilerde şiddet içeriği maksimuma yükselmiştir. Bu durum televizyon izleyicilerinin psikolojik durumlarını derinden etkileyeceği gibi yaşam tarzlarında da değişiklikler ve şiddete karşı eğilimler yaratabilir düşüncesini uyandırmaktadır. Şiddet, Gerbner’e göre, özellikle çocuklar ve gençleri televizyon ve internetin kontrolsüz kullanımında, aile içi bu eğitimi almış gibi etkileyebilir; bunun yanı sıra onların karakterlerinde derin yaralar da açabilir. Hatta psikolojik ve fiziksel olarak zaten ailede de şiddet gören kişilerin daha da sinmesine, tam tersi düşünülünce de şiddet uygulayan insanların da daha cesaretle vahşet uygulamalarına sebep olabilir (Gerbner, 2002:66).

Şiddet kavramını televizyonlarda buzlanarak ya da sahneleri kesilerek gösterilse de, günümüzde internetten bu dizileri kesintiye uğramadan seyretmek mümkün, hatta kolaydır. Özellikle yabancı dizi seyreden birçok izleyici, çalışma saatlerinin yoğunluğundan ve televizyonda reklamlara vakit ayırmak istemediğinden internette dizi seyretmeye daha eğilimli olmuştur. Bu da tüm dizilerin izleyiciye sansüresiz, çıplak haliyle ulaşmasını sağlamıştır. Bu durum birçok izleyici için deşarj, birçok izleyici için ise tetikleme görevi görmüştür.

Yaşanan bu ikilem baz alınarak, bu çalışmada izleyicilerin şiddet odaklı dizileri hangi kanallarda ya da internet sitelerinde seyrettiklerini ve bu şiddetin dizilerle neden insanlara sunulduğu hakkında araştırmalar yapılacaktır. Ayrıca izleyiciye olan olumsuz etkilerin nasıl olumlu etkilere dönüştürülebileceği hakkında öneriler sunulacaktır.

Bu araştırmada bu problemin sunulma sebebi, 18-23 yaş aralığındaki gençlerin şiddet içeren dizilere karşı tutumları ve bu sebepten dolayı hayatlarında yaşadıkları değişikliklerin araştırılmak istenmesidir. Ayrıca bu yaş grubunun şiddet içeren dizileri gerçekten seyretmek isteyip istemedikleri ya da televizyon kanalları tarafından yönlendirilip yönlendirilmedikleri de tartışılacaktır.

Araştırmanın Önemi

Yabancı diziler yaşadığımız çağda gerek internette gerekse televizyonda özellikle gençlik tarafından izlenmekte, bu dizilerdeki yaşam tarzları birçok izleyiciye ulaşmakta ve gençliği etkilemektedir. Bu etkiler olumlu ve olumsuz yönlerde izleyicinin hayatında yerini almaktadır. Gerbner’e göre televizyon küçük yaşlardan itibaren izleyiciyi etkisi altına aldığından ve çocukların eğitiminde aile kadar etkili sayıldığından izlenen her şey insana hayat tarzı olarak geri dönebilir (Gerbner, 1998:152).

Televizyon gerçekliği ile sosyal gerçeklik arasındaki ilişki ve izleyicinin televizyon ve internet aracılığı ile şiddet unsuruna ulaşmasının yararları ve zararları üzerine yapılan bu çalışma, Amerika’da ve Avrupa ülkelerinde ekran karşısına geçen bir kişinin gözlerinin önüne ne tür şiddet içerikli diziler sunulduğunu araştırmak ve ‘prime-time’ içerisinde gösterilen bu tür şiddet sahnelerinin sıklığı ve gençler üzerinde etkileri ile ilgili medya sistem çözümlemesi yapmak üzerine kurgulanmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma *Dexter* 5. Sezon (2010), *Spartacus Blood and Sand* 1. Sezon (2010) ve *Walking Dead* 1. Sezon (2011) bölümlerini içeren diziler üzerinden bir fokus grup çalışması olarak yapılacaktır. Gruplar İstanbul Aydın Üniversitesi öğrencilerinden farklı bölümlerden beş kadın, beş erkek olmak üzere iki grupta incelenecektir. Bu grupların yaş aralığı 18 ile 23 arasında olup Moda Tasarım, Mimari Restorasyon, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik, İç Mimarlık ve Çocuk Gelişimi Bölümlerinin birinci sınıf öğrencilerinden birer öğrenci seçilerek sınırlandırılmıştır. Beş farklı bölümden ayrı ayrı öğrenciler seçilme sebebi farklı meslekler seçen aynı yaş grubundaki izleyici kitlelerinin değişik fikirlerine ulaşmaya çalışmaktır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Gençlik ve Televizyon İlişkisi:

Televizyon ve internet, günümüzde insan vücudunun bir parçası haline gelmiştir. Özellikle internetin yaygın kullanılmaya başlanmasıyla daha fazla ve farklı şekillerde kullanılır hale gelen iletişim araçları, içinde buldukları yapısal ve işlevsel değişimler sonucu; insan hayatını yönlendirebilen,

şekillendiren en etkili yöntem haline gelmiştir. (Kocadaş, 2002:116). Televizyon da bu iletişim araçlarından biridir.

Televizyonda yer alan programların iki toplumsal işlevi bulunmaktadır: Açık işlevle hedef kitleye verilmek istenen mesajın toplumsal kitleye ulaşması ve gizli işlevle asıl iletilmek istenen mesajın dışında istenmeyen şekillerde bireyin kendi özellikleri ve hayat deneyimiyle elde ettiği mesajlardır. (Önür,1999:150).

Gençlik, televizyon programlarının önemli hedef kitlelerindedir. 18-23 yaş aralığındaki bireyler direkt olarak çok fazla yönlendirilmeye, etkilenmeye ya da inandırılmaya açık olmasalar da gerçeklik algısının televizyon programlarında işleniş biçimleriyle bilinçaltında gerçekleşen öğrenme, bir aile bireyinin onlara örnek olması kadar etkili ve doğaldır (Başal, 1999:215). Dolayısıyla gençlik her ne kadar da televizyon programlarına kendileri yön verdiklerini düşünseler de, seçtikleri programlar doğrultusunda da olsa, gizil öğrenme gerçekleşmektedir.

Televizyonda yer alan tüm programların gençler üzerinde olumsuz etkileri olduğunu söylemek mümkün değildir (Sweet, 1994:12). Televizyon önünde geçirilen kaliteli zaman, çocuklara ve gençlere yararlı bilgiler de vermektedir. Televizyonda, örneğin tarihi, genel kültür içerikli, davranış bilimleri odaklı mesajlar içeren, belgesel ya da film tarzı programlar, gençliğin televizyondan belli bilgiler edindiğini göstermektedir (Sayın,1999:168). Ancak günümüzde doğru davranış pekiştirmek üzere yapılan pek çok program dahi eğitim amacı taşımamaktadır; hatta özellikle çocuklar için potansiyel tehlike içermektedir.

Televizyon ve Şiddet İlişkisi:

Bu potansiyel tehlikelerden bir tanesi de şiddet içerikli programlardır. Bu tür programlar, gençleri hedeflerinden ve çalışmak için en verimli olan çağlarından uzaklaştırarak fantezi bir dünyanın içine çekebilir; ayrıca seyredilen programlar bazı bireyler için örnek teşkil edebilir ve bu şiddet içerikli eylemleri gerçek hayatta da gerçekleştirmek isteyebilir. (Douglass, 2004:3).

Şiddet, Çöğün'e göre her türlü silah ya da silahsız, kendine veya başkasına, hayvan veya cansız bir varlığa karşı acımasız fiziki güç içeren bir harekettir (1997:76). Saldırgan davranışların orijini konusunda değişik görüşler bulunmaktadır. Freud, saldırganlığın yemek içmek ya da cinsel dürtü gibi içgüdüsel olduğunu, organizmadaki biyolojik mekanizmanın bireyleri ister istemez saldırgan ve şiddet içeren davranışlara yönelttiğini belirtmektedir. Ayrıca Freud bireyin en büyük ikileminin sosyal dünya ve kendi iç dünyası arasında sıkışıp kalmasından dolayı olduğunu savunmuştur. Bulgu ise saldırganlık dürtüsünün herhangi bir dürtünün doyurulmasının engellenmesi sonucu ortaya çıktığını belirtmiştir (Freud, 2010:204). Lorenz ise Freud'un şiddetin içgüdüsel bir eğilim olduğu fikrine katılarak, insanlığın agresif tavırlarının sosyal toplum içinde ya düzeldiğini, ya da topluma ayak uyduramayarak daha da arttığını belirtmiştir (1966:140).

Televizyonun şiddetle ilişkisi üzerine sosyal bilimler alanında birçok araştırma yapılmaktadır. Fredman ve Atkinson gibi araştırmacılar, televizyondaki şiddetin özellikle gençleri etkilediğini ve onları daha saldırgan hale getirdiğini vurgulamaktadırlar. Andison ise televizyondaki şiddet ile saldırganlık görüşü arasındaki doğru orantıya dikkat çekmiş, gençliğin dolaylı ya da doğrudan etkilendiği programların en başında şiddet içeren programlar geldiğini savunmuştur (Kocadaş, 2002:119). Lorenz ise şiddet içeren tavırların insanın doğasının gereği olduğunu vurgulamış ve saldırgan tavırların psikolojik olarak insanları rahatlattığını, bunu küçük yaşta keşfeden çocukların televizyonla pekiştirdiği şiddetle toplum için çok zararlı olabileceğini belirtmiştir (1966:140).

Bazı araştırmacılara göre şiddetin televizyonda izlenme sebebi, bu içgüdüsel olan duygunun gerçek hayattaki dışavurumunu engellemek, bastırmaktır. Berkowitz'e göre ise şiddet gösterimini izlemek, insanlarda rahatlatma yaratmaktadır; insanların saldırganlık eğilimini gerçek dünyada pasifize edip, sanal dünyada başkaları tarafından gerçekleştirilen şiddetin onları kendi gerçekleştirmek istedikleri şiddetten arındırdığını vurgulamaktadır. (1990:495).

Televizyon ve Şiddetle ilgili Teoriler:

Arınma Teorisi:

Yunanca bir kelime olan “catharsis”, “temizlenme, arınma” anlamlarına gelmektedir. (Kalin, 2004). Saldırganlığın açığa vurulması ya da boşaltılmasıyla azalabileceğini savunan bir teoridir. İlk olarak Aristo tarafından kullanılmıştır. Freud da psikolojik bir kavram olarak bu teoriyi saldırganlıkta duygu boşalımı olarak ele almıştır. Berkowitz de sosyolojide bu bulguyu çocukların televizyonda şiddet içeren programları seyrederek saldırgan duygularından arınma süreci olarak ele almıştır. (Kebapçı,2001:38).

Saldırgan Örnekler Teorisi:

Bu teoriye göre ise izleyici zaten içinde olan şiddeti televizyonda izlediği şiddet içeren bir programı katalizör görevine sokarak gerçek hayatta da uygular. (Çöğün, 1997:76). Çocukların anne babalarının davranışlarını taklit yoluyla öğrenmesi gibi, izleyici televizyonda gördüğü şiddeti çevresine uygular. Özellikle gençlik, seyrettikleri film ve dizilerdeki kötü karakterleri içindeki şiddet duygularıyla eşleştirerek, onları taklit yoluna gider (Balaban, 2002:46). Bu teoriye verilebilecek en iyi örnek Cem Garipoğlu adında zengin bir aile çocuğunun, 18 yaşından küçükken işlediği Münevver Karabulut cinayetidir. Garipoğlu seyrettiği *Sevgililer Günü Katliamı* adlı filmde çok etkilenecek sevgilisini kasten, eziyet ederek ve acı çektirerek öldürmüştür. Bu trajik olay Türkiye’yi derinden yaralamıştır ve insanların cinayet içerikli filmler hakkında bir kez daha düşünmelerine yol açmıştır.

Takviye Saldırganlık Teorisi:

Bu teori, bir evde zaten var olan davranışları televizyonun kolaylıkla açığa çıkarabileceğini savunur. Eğer ki bir insan yapı olarak şiddet eğilimli, heyecanlı ve hiperaktif bir yapıya sahipse televizyondaki şiddeti gerçek hayatta kullanabilmek için bir örnek olarak görür ve o şiddeti hemen uygulamak ister. (Kebapçı, 2001:38).

DeneySEL Öğrenme Teorisi:

Bu teori özellikle küçük yaşta bir çocuğun sürekli olarak şiddet içeren programları seyrederse, şiddet eğilimli olabileceğini deneylerle kanıtlamaya çalışmıştır (Balaban, 2002:46).

Gerbner ve Şiddet:

Gerbner şiddet ve televizyon ilişkisini en iyi şekilde açıklayan kuramcılardan biridir. Şiddetin çok yoğun yaşandığını belirten düşünür, televizyonda verilen şiddetin izleyiciler için bir kaçınılmaz son olduğunu da vurgular (Gerbner,1998:152). Günümüzde izleyicilerin televizyonu aile bireylerinden biri olarak gördüklerini, tıpkı küçük bir çocuğun ailesinden, farkında olmadan öğrenme yöntemiyle, örnek alarak davranış kazandığı gibi izleyicinin de televizyondaki programlardan yeni tavırlar ve huylar edindiğini belirten Gerbner, bildiklerimizin veya bilmediğimizi düşündüklerimizin çoğunu, kişisel olarak tecrübe etmediğimiz şeyleri hep hikâye aracılığıyla öğrendiğimizi savunur (2 Mart, 2004). Bu hikâyeler bir film şeklinde insanlara fanteziyi, gerçeklerin arkasında yatan farklı anlamları gösterir; bir de geçmiş ile ilgili efsanelerin derinine inmeden sadece gerçeklikle ilgilenir. (Gerbner, 2004). Üçüncü hikâye türü ise vaatler, talimatlar ve reklamlardır. Bunlar insanların ne yapmaları, ne almaları, ne seyretmelerini belirleyenlerdir. Sonuç olarak bu üç tip hikâyenin bütünleşmiş gücünü ise Gerbner “kültür” diye adlandırır. (11 Şubat 2004).

Kültürü televizyondan, medyadan ayıramayacağımızı kanıtlayan Gerbner, izleyicilerin de bu kültürün içinde pasif olduğunu, kendi tepki ve katılımıyla bizzat verilen hikâyenin içinde kendine göre hikâyeyi yorumlayan, aslında ne verilirse onu alan ve kabul eden bir izleyici pozisyonunda olduğunu bildirir. (Gerbner, 2004).

George Gerbner’in, ‘Yetiştirme (Ekme)’ (Cultivation) teorisi televizyonu modern toplumları şekillendiren bir güç olarak görmektedir. Ona göre televizyonun gücü, her gün gösterilen gerçek hayat dramalarının sembolik temsilinde saklıdır. Ekme kavramı belli bir şeyi (psikoloji, kültür ve ideolojiyi), belli bir yere (izleyici bilincine) yerleştirme ve besleyip yetiştirmek için yapılan amaçlı girişim anlamına gelmektedir. Buna göre “televizyon uzun dönemli” etkilere sahiptir; bu etkiler küçüktür; dolaylıdır, fakat artan bir şekildedir; üst üste birikir ve anlamlıdır (Sayın, 1999:180). Bu noktadan

hareketle, televizyonun, toplumun kurumsal hikâye anlatıcısı olduğunu ve olan hakkında tutarlı bir resim sunduğunu ifade eder. Televizyon bir hikâye anlatıcısı olarak sembolik dünyamıza hâkimdir ve kafamızın içindeki imajları o belirler. Ve ona göre televizyonda en çok gösterilen şey, izleyiciler açısından da oldukça ilgi çekici olan şiddet sahneleridir. Gerbner bu şiddet görüntülerinin izleyicileri şiddete yöneltmekten çok dışarıdaki dünyanın vahşi bir dünya olduğuna inancını pekiştireceğini ifade etmektedir. Etki paradigması içinde yer alan araştırmalarda, Gerbner'in yaklaşımında olduğu gibi televizyon izleyicileri, araç karşısında etkiye tamamen açık ve pasif olarak resmedilmişlerdir. Dolayısıyla, izleyici kitlesi program mesajında ne deniyorsa, onu anlamaktadır. Başka türlü bir yorumlama/okuma düşünülmemektedir. 'Kullanımlar ve Doyumlar' yaklaşımında olduğu gibi izleyici ve televizyon programı arasındaki ilişkiyi tam tersi bir açıdan sorunsallaştıran yaklaşımlarda ise, televizyon içeriği izleyicinin beğenisine sunulan bir eşya olarak görülmekte ve izleyicilerin ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlandığı düşünülmektedir (Sweet, 2004:16). Türkiye'de televizyon başına oturanlar çoğunlukla yerli dizileri izlemektedir. Bunu haberler ve haber programları izlemektedir. Daha sonra ise komedi şovlar ve yarışma programları gelmektedir². Yazılı basına ve tematik haber kanallarına ilgi düşüklüğü, televizyon izleyicilerinin üçte birinden fazlasının "kaçış" amaçlı izleyici olması, bir o kadar izleyicinin rastgele veya başka işle uğraşırken televizyon izlemesi, yüksek dozda çatışma içeren medya söylemlerinin topluma ne kadar mâl olduğunu tartışmalı hale getirmektedir (Bulgu, 1995:25).

Ekme kuramı en çok günlük yaşamda ve televizyondaki şiddet olgusunu ölçmek üzere kullanılmaktadır. Yapılan incelemelerde uzun süre televizyonda şiddet konulu programlara maruz kalan bir çocuğun bu durumdan etkilendiği ve şiddet içerikli davranışlarda bulunduğu öğrenilmiştir. (Douglass, 1995:10). Yapılan bir çalışmaya göre New Jersey'de 450 orta öğretim öğrencisi arasında yapılan bir araştırmada, %73 oranındaki çok televizyon seyreden öğrenciler ile %62 oranındaki az seyredenlere herhangi bir hafta içerisinde ne kadar şiddet eylemi olduğu sorulmuş ve "televizyon cevabı" sorgulanmıştır. Araştırma sonucunda, yoğun izleyicilerin sokakta yalnız yürümekten daha çok korktuğu ve gerçek cinayetlerin sayısı hakkında abartılı görüşlere sahip oldukları gözlenmiştir. Bu durum tam olarak Gerbner'in ekme kuramı ile örtüşmektedir. Gerbner ayrıca televizyonun dünyaya açık bir pencere olmakla kalmadığını, başlı başına bir dünya olduğunu belirtmektedir (Kalin, 2004).

"Mutlu Şiddet Kuramı"nda ise Gerbner, ekranda görülen şiddetin sadece temel anlamıyla şiddet olmadığını topluma dayatılan hikâyelerin toplumsal rolleri oluşturduğunu belirtmiştir. Sadece günümüzde değil yüzyıllardan beri süre gelen şiddet içerikli hikâyeler insanların doğasında şiddetin olduğunun kanıtıdır (Gerbner, 1998:152). Masum olduğunu düşündüğümüz masallar bile cadılar, kötü karakterler, iyiliği sürekli baltalayan korkunç hikâyeler içermektedir. Örneğin *Kırmızı Başlıklı Kız* masalındaki kurt, babaanneyi ve kızı yemek için planlar yapar ve bunda başarılı olur. *Uyuyan Güzel* de kral ve kraliçenin kızlarının doğum partisine kabul edilmeyen kötü kalpli peri, tüm ülkeyi uykuya mahkûm eder ve zavallı prensesin çıkırığın iğnesinin parmağına batışını hiçbir güç engelleyemez. *Deniz Kızı*'nda ise daha trajik bir son vardır. Sesini iki bacak elde etmek ve sırf kendini bir adama beğendirmek için kötü kalpli cadıya satan denizkızı sonunda başarılı olamamış ve denizköpüğüne dönüşmüştür. *Kıbrıçlı Kız* aç bir şekilde soğuktan donarak ölmüştür. Bu masallarla büyüyen özellikle problemlili çocuklar doğal olarak içine işleyen korkuyla ya şiddeti dışarı vurmuş, ya da içinde sindirerek korkulu bir yetişkin olmuştur.

Acıyı böylesine normalleştiren bir dünyada çocukluktan ekilen şiddet içerikli hikâyeler, günümüzde yerini daha şiddetli çizgi film, diziler ve gerilim filmlerine bırakmıştır. Örneğin bu yazıda ele alınan *The Walking Dead* aslında bir çizgi romandır. Sonradan dizi film haline getirilmiştir. Konusu başlığında da anlaşılacağı gibi yürüyen ölümler ile dünyanın istila edilmesi ve kalan bir avuç insanın hayatta kalma mücadelesini içermektedir. Böylesine bir korkunçluk ve dünyanın sonuna ilişkin yapılandırılan bir hikâye nasıl bir çizgi film olarak sunulur ve hangi çocuk bu çizgi filmi izler ve nasıl etkilenir?

² 2017 reyting oranlarına göre.

“Mutlu Şiddet” izleyicileri televizyonda şiddet ögesinin seyredilme sıklığına göre etkileyen ve şiddet unsurunun normalleştirilmesi üzerine işlenen bir kuramdır. İzleyici, izlediği dizi ya da filmin karakteriyle kendini ne kadar çok özdeşleştirirse onun yapmış olduğu eylemler o kadar çok normal ve haklı görünmeye başlamaktadır (Gerbner, 2004). Örneğin bu çalışmada kullanılacak olan *Dexter* dizisi bunun en güzel örneğidir. Dexter şimdiye kadar dünyada seyredilen ve beğenilen en sevimli seri katildir. Olaylar silsilesine kendini kaptıran izleyici, Dexter’ın sadece kötülük yapan ve suç işleyen insanları öldürmesinden etkilenir. Kendisine göre bir etik ahlak edinen Dexter, bir süre sonra izleyiciyi bu ahlak anlayışı içine sokar ve seyirci bir de bakar ki öldürülen kişinin katledilme biçimi bile itici iken, hem öldürme biçimini hem de öldürme isteğini kendi içinde hisseder ve Dexter’ın o kişiyi öldürmesini arzu eder. Belki de böylece içindeki adalet duygusunu Dexter üzerinden işletmiş olur, rahatlar ve mutluluk duyar.

Gerbner’ın “Acımasız Dünya Sendromu” da televizyon izleyicilerinin şiddete karşı vermiş olduğu tepki başkadır. Şiddet içerikli filmleri sürekli izleyen fakat Mutlu Şiddeti içinde hissedemeyen izleyici profili ise izlediği şiddet sahnelerinden, cinayetlerden, adaletsizlikten, kapkaçlardan, tecavüzlerden etkilenerek gerçek dünyanın televizyonda gösterilen dünyadan daha da acımasız olduğu kanısına varır ve evde oturup televizyon seyretmeyi gerçek dünyanın keşmekeşine tercih eder (Gerbner, 2004). Bu profildeki izleyici televizyon yapımcılarının tam da aradığı karakterdir. Çünkü izleyici ne kadar çok televizyon karşısında kalırsa o kadar çok reyting kazanılır.

İnsanın doğasında bulunan şiddet eğilimini televizyon dizilerine ve filmlerine taşımak sadece reyting için yapılan bir kurgu olarak düşünülebilse de bir diğer görüşe göre de izleyicinin istekleri doğrultusunda bu unsurun kullanıldığıdır (Kebapçı, 2001:43). Yapılan fokus çalışmasında bu iki farklı görüş araştırılacaktır.

TELEVİZYONDA ŞİDDET UNSURUNUN İŞLENİŞİ

Televizyonun çocuk ve gençler üzerindeki etkisi, toplumun diğer kesimlerine oranla daha fazladır. Bu etki televizyonların sadece bilgi aktarmaları yoluyla olmayıp, daha ziyade belli davranış modelleri sunmaları şeklinde gerçekleşmektedir. Bu tipler özellikle çocuklar ve gençler için büyük bir taklit kaynağı olan modellerdir. Bireylerin ruhsal gelişiminde ve insan ilişkilerinin oluşumunda oldukça önemli bir işleve sahip olan taklit etme, televizyonun temel öğretim biçimine uygun düşmektedir (Lometti, 1995:292). Ancak bilinçsiz özentiyile taklit söz konusu olduğundan ve taklit kaynağı tiplerin millî değerlerin güçlenmesi bağlamında, olumsuz yönleri özendirildiğinden, çocuk ve gençler yaratıcı güçlerini ortaya çıkaramamakta ve düşünme yeteneklerini kullanmada ciddi sorunlar yaşamaktadırlar (Morgan, 1983:146). Televizyondaki taklit kaynağı tipler ve yaşam tarzları, çocuk ve gençlerin toplumun kültürel değerlerini yaşatabilmeleri açısından ayrı bir önem arz etmektedir. Buradaki model kelimesi kişinin kendini özdeş tuttuğu ve duyuş, düşünüş ve davranışlarını taklit etmeye çalıştığı kimseleri ifade etmektedir (Gerbner, 1976:173).

Televizyonda ve internette ekran karşısına geçen herhangi bir kişi, şiddete o kadar çok maruz kalmaktadır ki farkında olmadan ya da bilerek şiddet gösterisinin içinde yer almaktadır. Özellikle gençler yabancı dizileri internetten de seyrettiği için sansürlü bir ortamda rahatça gözler önüne serilen şiddete şahit olmaktadır. Bu çalışmada yabancı diziler ve 18-23 yaş aralığındaki gençler ele alındığından onlar üzerindeki etkilerden bahsedilecektir.

Örneğin *Spartacus Blood and Sand* dizisi yine adından da anlaşılacağı gibi kan ve şiddet içerir. Her ne kadar *Rome* ve *Boleyn Girls* dizilerinde de şiddet ve cinsellik yüksek seviyede verilse de, bu kadar çok cinsellik, cinayet ve kan içeren bir dizi, 2010 yılına kadar izleyiciye sunulmamıştır. *Spartacus*, Trakyalı bir köle olarak dizinin başında gösterilir. Ardından başına gelen trajik olaylar, arena kültürünün acımasızlığı ve istemeden de olsa gladyatör olmanın *Spartacus*’e getirmiş olduğu zorluklar bu dizide gözler önüne serilmektedir. Dizinin başladığı tarih itibariyle Amerika’da ve Türkiye’de çok fazla izlenme rekorları kırmıştır. Prime time’da yayınlanan dizi, Türkiye’de CNBC-e kanalında sansürlü bir şekilde yayınlanmıştır. Fakat internet bazlı seyretmeye yönelik gençlik bu diziyi daha çok aynı televizyon kanallarının sitelerinden ya da yabancı dizi yayını yapan korsan internet adreslerinden izlemişlerdir. Başta çok fazla şiddet, kan ve cinsellik içerdiği düşünülen dizi, bir süre sonra izleyici

tarafından bu olayların çokluğundan dolayı da beğenilmiş ve zamanın gerçeklerinin yansıtıldığı iddia edilmiştir. İzleyici kendini o kadar çok Spartacus karakteriyle özdeşleştirmiştir ki bir süre sonra arenada “Kill, kill, kill”-“öldür”- diye bağırarak kişilerden biri de kendileri olmuşlardır. Bu dizide işlenen şiddet unsuru, *Kurtlar Vadisi* dizisi ile benzerlik göstermektedir. O dizide de Çakır karakteriyle kendilerini özdeşleştiren izleyici, o karakterin ölümü için gazetede ilan vermeye kadar davranışını ileriye götürmüştür. Ayrıca *Kurtlar Vadisi*’nde Polat karakterinin önemli bir sahnesi olan “Racon öyle kesilmez, böyle kesilir” lafı ile bir düşmanın boğazını keserken gösterilen sahnede izleyicilerin tiksintiden çok mutluluk ve rahatlama hissetmeleri, Spartacus karakterinin arenada düşmanını öldürmesiyle rahatlayan ve sevinen izleyici profili ile aynı düşünülmektedir. Bu tür diziler izleyicide “Mutlu Şiddet” yaratır. Bu, reytinglerle de kanıtlanmıştır.

Dexter karakterinin de bu denli beğenilmesinin sebebi “Mutlu Şiddet” tir. Yapılan haksızlıklara, faili meçhul cinayetlere tepki gösteremeyen suskunluk sarmalındaki bir vatandaş aynı zamanda izleyici, içinde biriktirdiği öfkeyi bu tarz dizilerle boşaltabilmektedir. Deşarj yaşayan izleyici bir sonraki bölümde işlenecek olan cinayeti farkında olmadan sabırsızlıkla beklemektedir. Farklı bir şekilde de diziyi “Acımasız Dünya Sendromu” kuramında izleyen bir izleyici ise dünyanın kötülüklerinin ne kadar çok olduğunu ve o kötülükler adalet dağıtan kişinin tezatla bir seri katil olduğunu görerek daha çok televizyona bağlanıp gerçek dünyayla yüzleşmeyi reddedebilmektedir.

Dexter dizisinde işlenen bir diğer unsur da kendisinin seri katil olma sebebinin bilimsel açıklama olarak Freud ile bağdaştırılmasıdır. Dexter iki yaşında, abisi beş yaşında iken anneleri testereli bir seri katil tarafından gözlerinin önünde öldürülür. Kan gölü içinde bir gün boyunca beklemek zorunda kalan abi kardeş, küçükken çok ağır bir görsel şiddete maruz kaldıklarından büyüdüklerinde birer seri katile dönüşmüşlerdir. Dexter’ı komiser olan üvey babası evlat edinir ve onun içindeki seri katili sadece suçluların katline kanalizasyon eder. Fakat abisi yetiştirme yurtlarında yetişir ve küçüklüğünde gördüğü şiddeti aynen uygular. Freud’un şiddet konusundaki düşüncelerini destekleyen ve psikanaliz yönünden bakıldığında izleyicileri bir süre sonra yaptıklarında haklı olduğunu kanıtlayan Dexter, dünyanın en sempatik ve sevilen seri katili olarak dizi film tarihine yazılmıştır.

The Walking Dead dizisinde yaşanan da iki türlü açıklanabilir: Zombilerin istilasına maruz kalan bir dünya ve az sayıda insanın hayatta kalma mücadeleleri pek çok izleyici için televizyona daha çok bağlanıp evde kalma isteğini arttırabildiği gibi, her bir zombinin öldürülme sahnesini bekleyen ve bu şekilde dünyayı kendinin kurtardığını hayal eden izleyici profilini de içerebilmektedir.

Verilen mesajlarla şekillenen izleyici şiddetin kötü tarafı ve iyi tarafı arasında kalmaktadır. Bu mesajlar dizi izleyicileri tarafından içselleştirilir ve ister istemez bilinçaltında konumlandırılarak kendi değer yargıları ve hayat anlayışı ile özümser. Özellikle gençlerde sansürlü yayınlanan şiddet sahneleri hayal ürünlerinin gerçekmiş gibi algılanmasına sebebiyet verebilmektedir.

ARAŞTIRMA VE SONUÇLARI

Yapılan fokus grup çalışması tam olarak altmış dakika sürmüştür. Görüşme kaydedilmiş, her bir katılımcıya görüşlerin bir araştırmada kullanılacağı ve deşifre edileceği belirtilmiştir.

Araştırma dizilerin seyredilme oranlarına göre ele alındığından *The Walking Dead*, *Spartacus: Blood and Sand*, *Dexter* dizileri, 18- 23 yaş arası her iki fokus grubunda da en çok seyredilen ve bilinen diziler olduğundan araştırmada tercih edilen diziler olmuşlardır. Bu dizilerde işlenen şiddet unsuru genel olarak 10 katılımcıyı da etkilemiştir.

Kadın katılımcılardan oluşan beş kişilik gruptan bir katılımcı üç diziyi de aynı oranda seyrettiğini ve sevdiğini belirtmiştir. Bu dizilerde işlenen şiddet unsuru kendisini çok fazla etkilese de seyretmekten kendini alamadığını belirtirken, dizileri birkaç bölüm arka arkaya internetten seyrettiğinde özellikle *Dexter*’da her bölümde tekrarlanan insan öldürme ritüelinin kendisini en fazla etkilediğini; bunu da rüyasında bir insanı keserken kendini gördüğü ve korkuyla uyandığı zaman anladığını belirtmiştir. Her ne kadar kan ve cinayet kendisine itici gibi gözükse de üç diziyi de merakla ve heyecanla seyrettiğinden bu katılımcı bilinçaltı şiddet hazzı yaşamaktadır. Aynı katılımcı öncesinde itici gelen

kan sahnelerinin giderek normalleştiğini, artık rahatlıkla ölüm ritüellerini seyredildiğini, bunun ayrı bir kültür olduğunu ve kesinlikle seyredilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Diğer iki kadın katılımcı ise kan ve cinayet sahnelerinden özellikle *Spartacus: Blood and Sand* de bulunan pornoya kaçan cinsellik sahnelerinin onları daha çok etkilediğini; şiddet ve cinselliğin beraber kullanıldığı sahnelerde ise televizyonu o an için kapatıp sahne bitince izlemeye tekrar devam ettiklerini belirtmişlerdir. Kendilerine bu kadar irite oldukları bir diziyi neden izlemeye devam ettikleri sorulduğunda konunun çok ilginç ve gerçekleri yansıtır olduğundan bırakamadıklarını, zamanla o sahnelere de alıştıklarını vurgulamışlardır.

Bir diğer kadın katılımcı ise bu dizileri bildiğini, biraz izlediğini fakat üç bölüm sonra izlemeyi bıraktığını belirtmiştir. Sebebini ise bu tür dizilerin Cem Garipoğlu gibi katiller üretmesi, şiddete meyilli olan insanların daha çabuk eyleme geçmelerini sağlaması, ahlak bozukluğuna yol açması ve şiddetin normalleştirilmesi olarak açıklamıştır. Herkesin içinde şiddet eğiliminin olduğunu, bunu kabul ettiğini fakat özellikle günümüz dünyasında bu duygumuzu bastırmamız gerektiğini belirtmiştir. Bunu da insanlar hayvan arasındaki fark olarak yorumlamıştır.

Son kadın katılımcı ise kendinin bu tarz dizileri seyrettiğini, şiddet eğilimi olarak etkilenmediğini fakat kontrolsüz bir şekilde okuma seviyesi daha düşük yetişkinler ya da çocuklar bu tarz dizileri seyrederse onlarda derin yaralar açabileceğini savunmaktadır.

Diğer odak grup çalışması 5 erkekte oluşmaktadır. Erkek katılımcılar genel olarak verdikleri cevaplarla şiddet sahnelerinden nefret etmekten çok, o sahnelere özendiklerini belirtmişlerdir. Erkek katılımcılardan üç tanesi bu dizileri seyredirken kendilerini Spartacus kadar yenilmez ve güçlü, Dexter kadar adaletli, dengeli ve güçlü, *The Walking Dead*'deki ana karakter şerif kadar korkusuz, çabuk karar veren ve güçlü hissettiklerini belirtmişlerdir. Güçlü kelimesinin üç defa kullanılma sebebi, fokus grup çalışması yapılırken erkek katılımcıların bu kelimeyi altmış dakikada 30 kez tekrarlamış olmalarıdır. Bu tekrar da erkek katılımcıların güç konusunda kadın izleyicilerden daha zayıf olduklarını, bu tür dizilerde işlenen güç konusunun erkek izleyicileri daha çok etkilediğini kanıtlamaktadır. Çünkü kadın katılımcılardan güç ile ilgili hiçbir açıklama gelmezken, erkek katılımcılar bu tarz dizileri ifade etmek için bu kelimeyi 30 defa kullanmış ve şiddet içeren dizilerden anladıklarının gücünün zayıfı ezdiği olduğunu grup çalışmasının sonunda itiraf etmişlerdir. Son katılımcı, bu tarz dizilerde gördüğünün “şiddet” faktöründen çok “güç” denemesi olduğunu vurgulamıştır. Dizilerde görünen vahşetin gerçek dünyadaki düşünce yoluyla yapılan şiddetin dışı vurumu olarak gördüğünü belirtmiştir.

Yapılan odak çalışması sonucunda erkek katılımcılar “şiddet”ten çok “güç”ten bahsetmişlerdir ve kendi doğaları gereği şiddetin insan hayatında çok önem taşıdığını vurgulamışlardır. Dolayısıyla dizilerde yaşanan şiddet olaylarının gerçek dünyanın acımasızlığının bir yansıması olarak gördüklerinden erkek katılımcılar dizileri daha normal karşılamaktadır. Fakat kadın katılımcılar vahşetten çoğunlukla ürkseler de bu tarz dizileri seyretmek onlarda bir tür rahatlama ve öç alma hissi yaratmaktadır; ya da yarattıkları bir süper hayali kahramana âşık olarak kendilerinin tehlikelerden bu şekilde korunduklarına inanmaktadırlar. Bu da göstermektedir ki; şiddet unsuru, dizilerde aşırı dozda kullanıldığında ergenlik çağını geçmiş gençleri bile etkileyebilmektedir. Özellikle kadınların daha negatif yönde etkilendikleri, verdikleri cevaplardan görünmektedir. Negatif etkilenseler de 18-23 yaş grubu hem kadın hem de erkek katılımcılar kendilerini bu dizileri izlemekten alamadıklarını defalarca belirtmişlerdir. Bu da şiddetin ne kadar önemli bir dürtü olduğunu gözler önüne sermektedir.

SONUÇ

Televizyon ve internet 2000’li yılların en hızlı gelişen teknolojilerindedir. Bu hızla yapılan hatalar Gerbner’in de belirttiği üzere yavaş, derinden ve uzun etkilidir. İnsanların içgüdüsel dürtüleri televizyonda o kadar çok kullanılmaya başlanmıştır ki, dizi içerikleri özellikle yabancı olanlarında her geçen gün daha da aşırı cinsellik ve şiddet içermeye başlamaktadır.

Televizyonda şiddet o kadar çok gösterilmeye başlanmıştır ki, reşit çağına gelen bir çocuğun bilinçli ya da istemsiz bir şekilde televizyonda şahit olduğu cinayet, soygun, tecavüz ve hırsızlık olayları günbegün artmakta ve her geçen gün bu şiddet olayları insanların gözüne daha da normal görünmektedir.

Yaş grubuna uygun olmayan diziler ve filmler daha çok internet kullanımıyla seyredilenler olarak gözlenmektedir. İzlenen bu diziler gençlerin tüm yaşantılarını etkileyebilecek derecede aşırı şiddet içermektedir. Daha çocukluk çağlarından masallardan, yapay zekâ ve dünya istilasası içerikli *Spiderman*, *Robocops* gibi çizgi filmlerden etkilenen birey, televizyonda verilen şiddet öğesinin çokluğu ve azlığı, seyredilmenin sıklığı ya da nadirliği ile doğru orantılı olarak hayatının içinde şiddet unsurunu yaşar. Kimi birey, televizyon dizilerinden şiddeti dış dünyaya vurarak etkilenir, kimi birey ise televizyonda sunulan şiddeti rahatlatıcı bir öğe olarak alır ve dizilerle deşarjını sağlar.

Yapılan odak grup çalışmasında görüldüğü üzere, gençlik yabancı dizilerde verilen şiddet unsurundan etkilenmektedir. Gelişimini tamamlamış birey dahi olsalar da çocukluklarından beri televizyonda şiddete maruz kalan gençler, kimi zaman gönüllü olarak kimi zaman ise istemeden bu tarz dizi, program ya da filme dâhil olmaktadır. Bir kez şiddet ya da cinsellik içeren sahneye denk geldiklerinde içgüdüsel olarak izleneceyi seyretmeye meyillidirler.

Ayrıca yapılan araştırma göstermektedir ki, şiddet içeren programların yanında aşırı cinsellik içeren sahneler de genç izleyicileri etkilemektedir. Hatta cinsellik ve şiddeti birlikte içeren sahneler, gençler için daha yoğun ve meraklı bir istekle seyretme oranına sahiptir. Etkileri ne şekilde olursa olsun, gençlik dürtüleriyle hareket ederek bu tarz dizilere merak salmıştır. Kimi izleyici olumlu kimisi olumsuz yönde etkilense de bu tarz diziler artan hızla takip edilmeye devam edecektir. Devam ettikçe de dizilerde ve filmlerde şiddetin ve cinselliğin dozajı artacaktır. Bu duruma nötr kalabilen izleyici neredeyse yok denecek kadar azdır.

Bu çalışma ile televizyon yapımcılarının izleyicilere istediklerini verdiklerini söyledikleri demeç doğrulanabilse de bu durum “tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan” cümlesi ile eşdeğerdir. Yapımcılar izleyicilerin dürtülerini tetiklediklerinde seyredilme oranının artacağını bildiklerinden bu tarz diziler 2000’li yıllara damgasını vurmaya devam edecek ve şiddet dozajları artarak daha da farklı boyutlara taşınacaktır. Dijital çağ ile hem fiziksel hem de psikolojik açıdan şekillenen izleyici, küçük yaştan itibaren daha çok şiddet unsuru içeren programlara maruz kalacak ve 1900’lü yıllarda şekillenen doğru ve yanlışlar arasındaki çizgi daha da çok bulanıklaşacaktır.

KAYNAKÇA

Balaban, A.(2002).*Televizyon Çocuk Programlarının Kalite Kriterlerine İlişkin Olarak Okul Öncesi Kurumlarına Devam Eden Çocukların Anne- Babalarının Görüşleri, Marmara Üni., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,46.*

Başal, H.A.(1999). *3-6 Yaş Çocukların Günlük Yaşamlarında “Televizyon” ve “Televizyon” ile İlgili Ana- Baba Görüşleri, İletişim Ortamlarında Çocuk Birey Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eskişehir 13/15 Nisan 1999, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1172, İletişim Fakültesi Yayın No: 35, 215-241.*

Berkowitz, Leonard.(1990). *On the Formation and Regulation of Anger and Aggression: A Cognitive – Neoassociationistic Analysis. American Psychologist. Vol. 45(4), Apr, 494-503.*

Bulgu, N.(1995). *Kitle İletişim Araçlarının Toplumsal Yapıya Olumsuz Etkileri- Sapma Davranışları, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara,25.*

Çöğün, M.(1997) *Ekrandaki Şiddet Görüntülerinin Çocuk Üzerindeki Kötü Etkileri, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Entitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.76.*

Douglass, D.(1995). *T.V. Violence and the Child. New York: Russel Sage Foundation, 1977 Media Violence, AAP Committee on Communications, in Pediatrics, Vol. 95, No. 6. June. <http://ccp.ucla.edu/Webreport95/history.htm> , 3-10.*

Freud, Sigmund. Çev. James Rowland. (2010) *Civilization and Its Discontents: (paperback) USA: Martino Publishing: Mansfield Centre.201-205.*

- Gerbner, George. (2002). *On Content Analysis and Critical Research in Mass Communication. Against Mainstream*, ed. By Michael Morgan, New York, Peter Lang, 61-78.
- Gerbner, George ve Lary Gross (1976). *Living with Television: The Violence Profile*”, *Journal of Communication*, 26(2).173-199.
- Gerbner, George.(2000). *Telling All the Stories (collected essays)* NewYork: Peter Lang Publishing, inc. *In press, out in August.*125- 128.
- Gerbner, George. (1998)*Violence and Terror in the Media: An Annotated Bibliography. With Nancy Signorieli. Westport, CT: Greenwood Press.*152.
- Gerbner’s General Model (2004). <http://cultsock.ndirect.co.uk/MUHome/cshtml/>, 8 Ocak.
- Kalin, C., *Television, Violence, and Children, Media Literacy Review, Erişim Adresi:*<http://interact.uoregon.edu/MediaLit/mlr/readings/articles/kalin.html> 09.04.2004.
- Kebapçı, A.R.(2001) *Televizyon Ana Haber Bültenlerinde Şiddet Olgusu, Marmara Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*38-43.
- Kocadaş, B.(2002) *Görsel Medya ve Şiddet Kültürü (Ortaöğretim Çağı Gençliğinin Şiddet Eğiliminde Görsel Medyanın Etkisi), İnönü Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Malatya.*116- 122.
- Lometti, E. Guy (1995). “*The Measurement of Televised Violence*”, *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 39(2).292-5.
- Lorenz, Konrad. *On Aggression. Austria: Methven Publishing. 1966 (in Eng), s. 140.*
- Morgan, Michael (1983). “*Symbolic Victimization and Real World Fear*”, *Human Communication Research*, 9.146-57.
- Önür, N.(1999). *Kentlileşme Sürecinde Kitle İletişim Araçları ve Çocuk İlişkileri, İletişim Ortamlarında Çocuk Birey Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eskişehir 13/15 Nisan 1999, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1172, İletişim Fakültesi Yayın No: 35.149-165.*
- Sayın, Ö.(1999). *Aile Ortamında Televizyonun Çocuğun Toplumsallaştırılmasındaki Tek Yönlü Belirleyiciliği, İletişim Ortamlarında Çocuk Birey Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eskişehir 13/15 Nisan, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1172, İletişim Fakültesi Yayın No: 35.167-183.*
- Sweet, D., Singh, R. (1994). “*TV Viewing and Parental Guidance.*” *Education Consumer Guide. Erişim Adresi:* <http://inet.ed.gov/pubs/OR/Consumer/tv.html>. Erişim Tarihi: 04.04.2004.12-16.